

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Pensionärsförbundens intresseorganisation rf

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n teesejä vuoden 2019 eduskuntavaaleihin

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry muistuttaa, että yhteiskuntamme ikärakenne on muuttumassa. Ikäihmisten määrä kasvaa nopeasti. Vuonna 2020 yli 65-vuotiaita ennustetaan olevan lähes 1,3 miljoonaa (22.6 % väestöstä) ja vuonna 2030 lähes 1,5 miljoonaa henkeä. Tuolloin on yli 65 vuotiaiden osuus väestöstämme yli neljäsosa (25,6%).

Väestön nopea ikääntyminen asettaakin tulevalla hallituskaudella paineita ikäihmisten elinolojen ja palveluiden kehittämiseksi. Kaikille ikäihmisille tulee turvata mahdollisimman toimintakykyinen ja taloudellisesti turvattu ikääntyminen sekä parantaa ikäihmisten osallisuutta.

1. Laaditaan Suomeen eläkeläisköyhyyden vähentämishjelma

Pidämme tärkeänä, että Suomeen laaditaan pikaisesti eläkeläisköyhyyden vähentämishjelma. Keskeinen osa tätä ohjelmaa tulee olla riittävät kansaneläkkeen tasokorotukset. Tulevan hallituskauden kiireellisimpiä tehtäviä on myös kansaneläkeindeksi leikkauksen ja jäädytyksen peruuttaminen.

Huolimatta siitä, että eläkeläisten keskimääräiset ansiot ovat viime vuosien aikana kasvaneet on osa eläkeläisistä jäänyt osattomaksi kasvun hedelmistä. THL:n arvion mukaan n 14-16 % eläkeläisistä elää suhteellisen köyhyyden alapuolella.

Sosioekonomisista ryhmistä lukumääräisesti eniten pienituloisia on eläkkeensaajien ryhmässä, jossa pienituloisia on noin 174 000 henkilöä (Tilastokeskus). Pienituloisuus on Suomessa erittäin yleistä 75 vuotta täyttäneillä, joista 19,2 prosenttia kuului pienituloiseen kotitalouteen vuonna 2016. Yksinasuva suomalainen on pienituloinen, jos hänen rahatulonsa jää alle 14 420 euron vuodessa eli noin 1 200 euroa kuukaudessa.

Pienituloisten eläkeläisten asema on viime vuosina entisestään pahentunut kansaneläkeindeksin leikkauksen ja jäädytyksen myötä. Kelan laskelmat osoittavat, että ilman vuonna 2017 voimaan tulleita tehtyjen indeksien leikkaamista ja jäädytystä niihin sidotut edut olisivat vuonna 2019 3,3 prosenttia suuremmat. Indeksien leikkaaminen on vaikuttanut ikääntyneiden kansalaisten taloudelliseen asemaan. Kansaneläkeindeksin leikkausten vaikutukset ilmenevät 14.2.2018 julkaistusta SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:n selvityksestä. Selvityksen mukaan esimerkiksi yksinasuvan, täyttää kansaneläkettä saavan tulot olisivat vuonna 2018 18 euroa kuukaudessa korkeammat ilman indeksileikkauksia.

2. Eläkeläisten verotus ei saa olla palkansaajien verotusta ankarampaa

Eläkeläisten verotus tulee pikaisesti laskea samalle tasolle palkansaajien verotuksen kanssa. EETU edellyttää, että verottoman eläketulorajan jälkeen ei eläkkeensaajien verotus saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa. Eläke- ja palkkatulon verotuksen vertailussa palkansaajan TyEL-maksun lukeminen veroksi on ongelmallinen, koska maksu ei ole veroa. Tästä tulkinnasta on luovuttava. Tätä esittämäämme kritiikkiä tukee muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotto (PeVL 30/2005 vp), jonka mukaan mainittua maksua ei voida pitää verona.

3. Esteettömyyttä ja ikäystävällisyyttä asuntopolitiikkaan

Asuntopolitiikkaa on kehitettävä esteettömyyden ja ikäystävällisyyden periaatteiden pohjalta. EETU ry muistuttaa, että yli 65-vuotiaita suomalaisia on vuonna 2030 yli 1,5 miljoonaa. Vaikka väestön toimintakyky säilyy yhä parempana yhä pidempään, vaikuttaa ikääntyneen väestön kasvu myös toimintakyvyn rajoitteiden lisääntymiseen. Esteettömän asumisen tarve kasvaa jatkuvasti. Tästä huolimatta valtion budjetissa ikääntyneiden ja vammaisten ympärivuotisessa asumiskäytössä olevien asuntojen esteettömyyttä edistäviin korjauksiin ja hissien jälkiasennuksiin tarkoitetut avustusmäärärahat ovat jatkuvasti vähentyneet.

Tarvitsemme lisää asuntoja, joissa ihmiset voivat asua ja elää omien toiveidensa ja tarpeidensa mukaista elämää myös ikääntyneinä. Väestön ikääntyminen lisää esteettömien asuntojen kysyntää: vuoteen 2030 mennessä tarvitaan arviolta noin miljoona esteetöntä ja turvallista asuntoa. Tällä hetkellä asuntokannassamme on valmiina vain noin kolmannes tästä tarpeesta. Siksi esteetöntä asuntokantaa on välttämätöntä lisätä olemassa olevia asuntoja korjaamalla. Esteettömyyttä edistäviin korjauksiin osoitetut avustuksia on lisättävä voimakkaasti tulevina vuosina.

On itsenäisesti asuvien ikääntyneiden kannalta inhimillisesti tärkeitä mutta myös kansantaloudellisesti tarkoituksenmukaista tukea ikääntyneiden kansalaisten asumista omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kaikki keinot, joilla tuetaan ikäihmisten itsenäistä asumista omassa kodissaan, säästävät yhteiskunnan resursseja, kun palveluasumisen tarvetta saadaan vähennettyä.

4. Uusia keinoja iäkkäiden kansalaisten kotona asumisen tukemiseen

Suomi ikääntyy ja vanhusväestön osuuden kasvu lisää myös yhteiskunnan palvelutarvetta. EETU katsoo, että ikääntyneiden suomalaisten itsenäistä asumista omassa kodissaan voitaisiin tukea myös kotitalousvähennystä uudistamalla. Pienituloisilla eläkeläisillä ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta kotitalousvähennykseen negatiivisen verotuksen takia. Näille eläkeläisille tulee luoda taloudellinen avustus, joka vastaisi perusteiltaan ja määrältään kotitalousvähennystä, mutta olisi verotuksellisesti nettomääräinen.

Kotitalousvähennystä voitaisiin myöntää korotettuna yli 75-vuotiaille suomalaisille ja näin saataisiin monia myönteisiä vaikutuksia ikäihmisten itsenäiseen selviytymiseen mm. kotipalveluiden käytön lisääntymisen ja palveluasumisen mahdollisen lykkäytymisen myötä.

5. Kohtuullistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden maksutaakkaa yhdistämällä maksukatot

Ikäihmiset ovat muita kansalaisia todennäköisemmin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaita, joille asiakkuudesta koituu myös lisää kustannuksia. Valitettavan usein pienituloiset kansalaisemme säästävät lääkkeistään ja muista terveydenhuollon kustannuksistaan, jotta rahat riittäisivät muihin menoihin. Jos eläkkeensaaja jättää rahan puutteen takia lääkkeet ostamatta tai vaikkapa hampaansa hoitamatta ja sairastuu pahemmin, on tällä merkittäviä kustannusvaikutuksia yhteiskunnallemme.

THL:n 23.2.2018 julkaiseman tutkimuksen mukaan kolme neljästä 65 vuotta täyttäneestä tarvitsee terveyskeskuslääkärin palveluita, pienituloisista suurempituloisia useammat. Useampi kuin joka kymmenes alimpaan tuloviidennekseen kuuluvasta ikääntyneestä jättää käymättä lääkärissä heikon taloudellisen tilanteen vuoksi ja suun terveyteen liittyvä palveluiden käyttö jakautuu voimakkaasti tulojen mukaan. Vuosittain satoja tuhansia terveydenhoitomaksuja päätyy vuosittain ulosottoon. Sairausvakuutuslain mukaiset matkakustannusten korvausten omavastuut ovat viime vuosien aikana kohonneet jatkuvasti. Tilanne on monien pienituloisten eläkeläisten kannalta kohtuuton.

Vuonna 2018 käytössä on kolme eri maksukattoa: maksukatot palveluille (683 euroa), lääkkeille (605,13 euroa) ja Kelan matkoille (300 euroa). Ne ovat yhteensä 1 588,13 euroa.

Palvelu-, matka- ja lääkemaksukatot tulee yhdistää yhdeksi maksukatoksi, jonka tason tulee olla korkeintaan kuukaudessa maksettavan takuueläkkeen suuruinen.

6. Ikääntyneiden oikeus kuntoutukseen turvattava

Kuntoutus on elintärkeä osa ikääntyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoketjua. Ikäkuntoutuksen vaikuttavuudesta on myös runsaasti tutkimusnäyttöä. Vanhenemiseen liittyy monia muutoksia, jotka altistavat erilaisille sairauksille ja tapaturmille sekä niiden liitännäisoreille. Hoitamattomina ja ilman aktiivista kuntoutusta ne aiheuttavat toimintakyvyn vähenemistä ja palveluiden tarpeen kasvua.

Tästä huolimatta tavoitteellinen kuntoutus ei vielä kukaan ole riittävästi mukana ikääntyneiden hoito- ja palvelusuunnitelmissa. Ikäkuntoutusta tarvitaan tulevaisuudessa enemmän kuin koskaan.

Ikääntyneiden kansalaisten oikeus kuntoutukseen on turvattava. Kuntoutuksen on kuuluttava kaikille ikään katsomatta ja sen tulee olla oleellinen osa ikääntyneiden kansalaisten terveyden- ja sairaanhoitoa.